

Sygn. akt VIII Pz 1/16

POSTANOWIENIE

Dnia 8 marca 2016 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w następującym składzie:

Przewodniczący: SSO Jolanta Łanowy (spraw.)

Sędziowie: SSO Patrycja Bogacińska- Piątek SSR (del) Renata Stańczak

po rozpoznaniu sprawy w dniu 8 marca 2016 w Gliwicach

na posiedzeniu niejawnym

w sprawie F. K., M. D. (D.) i J. G. (G.)

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w K.

o ekwiwalent pieniężny z tytułu prawa do bezpłatnego węgla

na skutek zażalenia powodów F. K., M. D. i J. G.

od postanowienia zawartego w punkcie **4 wyroku** Sądu Rejonowego w Gliwicach

z dnia 10 czerwca 2015 *sygn. akt* VI P 241/15

p o s t a n a w i a:

1. oddalić zażalenie,
2. zasądzić od każdego z powodów na rzecz pozwanej kwoty po 60 zł (sześćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu zażaleniowym.

(-) SSR del. Renata Stańczak (-) SSO Jolanta Łanowy (-) SSO Patrycja Bogacińska-Piątek

Sędzia Przewodniczący Sędzia

Sygn. akt VIII Pz 1/16

UZASADNIENIE

Powodowie F. K., M. D. i J. G. domagali się zasądzenia na swoją rzecz od pozwanej (...) Spółki Akcyjnej w K. po 597,54 zł tytułem ekwiwalentu pieniężnego za bezpłatny węgiel, z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu oraz zasądzenia kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Na uzasadnienie podali, że byli zatrudnieni w Kopalni (...) i po przejściu na świadczenia emerytalne nabyli prawo do bezpłatnego węgla (deputatu węglowego) na podstawie Porozumienia z dnia 20 grudnia 2004r. zawartego między zarządem (...) S.A. a organizacjami związków zawodowych oraz załącznik Nr 14 do Porozumienia. W dniu 6 lutego 2014r., w związku z trudną sytuacją ekonomiczną zakładu pracy, zarząd pozwanej spółki i organizacje związków zawodowych zawarły porozumienie w trybie art. 9¹ k.p., na podstawie którego zmniejszono wymiar bezpłatnego węgla przysługującego osobom niebędącym pracownikami o jedną tonę rocznie na okres dwóch lat. Powodowie zarzucili, że

z dniem 1 stycznia 2014r. roku nabyli prawo do bezpłatnego węgla w pełnym wymiarze za 2014r., zatem postanowienia porozumienia z dnia 6 lutego 2014r. nie mogą działać z mocą wsteczną.

Nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 19 grudnia 2014r. Sąd Rejonowy w Gliwicach (VI Np (...)) uwzględnił powództwa i orzekł o kosztach postępowania.

W sprzeciwie wniesionym od powyższego nakazu zapłaty, pozwana domagała się oddalenia powództwa i zasądzenia na swoją rzecz od każdego powoda kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu sprzeciwu wskazała, że prawo powodów do bezpłatnego deputatu węglowego nie wynika z Porozumienia z dnia 20 grudnia 2004r. zawartego między zarządem (...) S.A. a organizacjami związków zawodowych, natomiast prawo do bezpłatnego węgla byłych pracowników zlikwidowanej Kopalni (...) reguluje ustawa z dnia 7 września 2007r. o funkcjonowaniu górnictwa węgla kamiennego w latach 2008-2015 (Dz.U. z 2007 roku, Nr 192, poz. 1379) – zwana ustawą restrukturyzacyjną. Uprawnieni mogą realizować prawo do deputatu węglowego w dwojaki sposób: w naturze (art. 13 ustawy), a w przypadku złożenia oświadczenia o rezygnacji z uprawnienia do pobierania bezpłatnego węgla w naturze (art. 12 ust. 3 ustawy), w formie ekwiwalentu pieniężnego, który jest wypłacany obok emerytury (renty) wyłącznie przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Pozwana dodała, że w okresie od 6 lutego 2014r. do 10 grudnia 2014r. realizowała prawo do deputatu węglowego za rok 2014 w wymiarze mniejszym o jedną tonę, zgodnie z wymienionym przez powodów porozumieniem z dnia 6 lutego 2014r., jednak w dniu 10 grudnia 2014r. pozwana odstąpiła od stosowania porozumienia z dnia 6 lutego 2014r. W dniu 10 grudnia 2014r. podjęta została bowiem przez Zarząd pozwanej uchwała nr 1167/20014, zgodnie z którą osoby uprawnione do deputatu węglowego mogą pobrać w terminie do 30 czerwca 2015r. taką ilość bezpłatnego węgla w naturze, o jaką zmniejszony został jego roczny wymiar za rok 2014.

Powodowie F. K., M. D. i J. G. pobrali od pozwanej sporną tonę węgla w naturze odpowiednio w dniu 10 marca 2015r., 25 lutego 2015r. i 19 marca 2015r.

Pismem z dnia 20 marca 2015r. powodowie cofnęli powództwo wraz ze zrzeczeniem się roszczenia i wnieśli o nieobciążanie ich kosztami postępowania.

Pozwana wniosła o zasądzenie na swoją rzecz od każdego powoda poniesionych kosztów zastępstwa procesowego.

Postanowieniem zawartym w punkcie 2 wyroku z dnia 10 czerwca 2015r. sygn. VI P 241/15 Sąd Rejonowy w Gliwicach – na podstawie art. 3 55 k.p.c. w zw. z 203 § 1 k.p.c. – umorzył postępowanie w sprawie z powództwa powodów M. D., J. G., F. K.. W punkcie 4 wyroku Sąd zasądził od powodów na rzecz pozwanej po 135 zł tytułem poniesionych kosztów zastępstwa procesowego.

Uzasadniając orzeczenie o kosztach postępowania Sąd Rejonowy wskazał na treść art. 98 k.p.c., podkreślając, że umorzenie postępowania oznacza przegranie sprawy przez stronę powodową, jeżeli cofnęła pozew zrzekając się roszczenia, albo jeżeli cofnięcie pozwu nastąpiło wskutek upadku podstawy faktycznej, który spowodował bezprzedmiotowość żądania.

Powołując się na orzecznictwo Sądu Najwyższego, Sąd Rejonowy wskazał, iż za stronę przegrywającą sprawę należy uznać pozwanego, który w toku procesu spełnił dochodzone od niego świadczenie, czym zaspokoił roszczenie powoda wymagalne w chwili wytoczenia powództwa. Nadto Sąd I instancji zauważył, że pozwany nie zaspokoił roszczeń powodów o ekwiwalent pieniężny, a jedynie roszczenie ewentualne o wydanie węgla w naturze, które jest innym świadczeniem, aniżeli ekwiwalent pieniężny. Dlatego też powodów nie można uznać za osoby, które wygrały niniejsze postępowanie.

Sąd Rejonowy wskazał nadto, że wprawdzie wyjątek od zasady ponoszenia kosztów za wynik sprawy przewiduje art. 102 k.p.c., który pozwala w szczególnie uzasadnionych wypadkach na zasądzenie od strony przegrywającej tylko części kosztów lub nieobciążanie jej w ogóle kosztami, jednak przepis art. 102 k.p.c. nie może być rozszerzająco wykładany i

może być stosowany w zależności od konkretnego przypadku. Sąd Rejonowy wskazał również, iż w niniejsze sprawie nie zachodzi okoliczność odstąpienia od poniesienia przez powodów kosztów postępowania, albowiem powodowie posiadają stały dochód w postaci emerytury (renty). Nadto, wytaczając powództwo powodowie byli reprezentowani przez profesjonalnego pełnomocnika. Sąd Orzekający stanął na stanowisku, że sam fakt, iż sprawa jest z zakresu prawa pracy nie uzasadnia zwolnienia powodów od kosztów zastępstwa procesowego, które poniosła strona pozwana. Zwolnienie z tego tytułu powodów od kosztów procesu naruszałoby zasadę równości stron w postępowaniu sądowym.

Zażalenie na postanowienie zawarte w punkcie 4 wyroku z dnia 10 czerwca 2015r. sygn. akt VI P 241/15 złożyli powodowie M. D., J. G. i F. K., wnosząc o jego zmianę i nieobciążanie powodów kosztami zastępstwa procesowego oraz obciążenie pozwanej kosztami postępowania zażaleniowego, w tym kosztami zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

W treści zażalenia podnieśli, że Sąd wadliwie zastosował normę z art. 98 k.p.c., uznając błędnie, iż powodowie przegrali sprawę. Z ostrożności zarzucili naruszenie art. 102 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie.

Skarżący wskazali, że pozwana dała powód do wytoczenia powództwa, które stanowi realizację uprawnień powodów. W chwili wytoczenia powództwa powodowie nie mieli informacji o podjętej przez pozwaną uchwale z dnia 10 grudnia 2014r. a o możliwości realizacji prawa do bezpłatnego węgla w naturze dowiedzieli się dopiero z pisma procesowego pozwanej. Powodowie mieli możliwość realizacji prawa do bezpłatnego węgla jedynie na drodze sądowej z czego skorzystali. W ocenie skarżących, z uwagi na zaspokojenie roszczenia powodów w toku postępowania, nie można określić powodów, pomimo cofnięcia powództwa, jako stronę przegrywającą. Skarżący podnieśli, iż zostali zmuszeni do dochodzenia na drodze sądowej swoich uprawnień wskutek wprowadzenia ich przez pozwaną swoim działaniem w błąd co uprawnień do deputatu węglowego, w związku z czym obciążanie ich kosztami zastępstwa procesowego jest sprzeczne z zasadami współżycia społecznego.

Pozwana wniosła o oddalenie zażalenia i zasądzenie od powodów na jej rzecz kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

Sąd Okręgowy w Gliwicach zważył:

Zażalenie powodów nie zasługuje na uwzględnienie.

W przedmiotowej sprawie Sąd Okręgowy w pełni podziela argumentację Sądu I instancji zawartą w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia.

W ocenie Sądu II instancji, Sąd Rejonowy słusznie – w oparciu o zasadę odpowiedzialności za wynik procesu zawartą w art. 98 k.p.c. zgodnie z którym strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu) – zasądził od powodów na rzecz strony pozwanej koszty zastępstwa procesowego. Sąd orzekający podziela argumentację zawartą w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia.

Zdaniem Sądu Okręgowego przy ocenie kwestii obciążania powodów kosztami zastępstwa procesowego strony przeciwnej istotne jest nie tyle, że powodowie ostatecznie otrzymali od pozwanej bezpłatny węgiel w naturze – czym uzasadniają iż procesu nie przegrali, a istotne jest że w dacie prowadzenia procesu mogli dochodzić swoich praw bezpośrednio od strony pozwanej.

Powodowie wytaczając powództwo niewątpliwie przekonani byli o słuszności swoich racji, gdyż w oparciu o porozumienie ze związkami zawodowymi z dnia 6 lutego 2014r., pozwana zmniejszyła wymiar bezpłatnego węgla przysługującego osobom niebędącym pracownikami o jedną tonę rocznie na okres dwóch lat. Powodowie domagali

się jednak, jak zauważył Sąd Rejonowy ekwiwalentu za jedną tonę bezpłatnego węgla – do czego nie byli uprawnieni a nie wydania jednej tony bezpłatnego węgla w naturze.

W dniu 10 grudnia 2014r. podjęta została przez Zarząd pozwanej uchwała nr 1167/20014, zgodnie z którą osoby uprawnione do deputatu węglowego mogły pobrać w terminie do 30 czerwca 2015r. taką ilość bezpłatnego węgla w naturze, o jaką zmniejszony został jego roczny wymiar za 2014 rok. W dacie wytoczenia powództwa (28 listopada 2014r) powodowie nie mieli wiedzy o tej uchwale, ale niewątpliwie przy zachowaniu należytej staranności mogli się o tej uchwale dowiedzieć wcześniej, niż z pisma procesowego pozwanej, stanowiącego sprzeciw od nakazu zapłaty i dochodzić swoich uprawnień bezpośrednio od pozwanej. Powodowie odebrali bezpłatny węgiel w naturze 25 lutego 2015r. oraz 10 i 19 marca 2015r.

Nadto powództwo obejmowało roszczenie zapłaty ekwiwalentu pieniężnego z tytułu prawa do bezpłatnego węgla do czego powodowie nie byli uprawnieni. Będąc reprezentowanymi przez profesjonalnego pełnomocnika mogli ocenić zasadność wytoczenia tak sformułowanego powództwa i szanse wygrania procesu oraz konsekwencje jego przegrania.

Ostatecznie też w piśmie z dnia 20 marca 2015r. cofnęli powództwo wraz ze zrzeczeniem się roszczenia z uwagi na zaspokojenie zupełnie innego roszczenia tj. o wydanie węgla w naturze.

Nie zasługuje na uwzględnienie zarzut skarżących, iż obciążanie ich kosztami procesu jest sprzeczne z zasadami współzycia społecznego.

Wprawdzie, jak wskazał Sąd Rejonowy, art.102 k.p.c. daje Sądowi możliwość całkowitego lub częściowego odstąpienia od obciążania strony przegrywającej kosztami procesu, jednak Sąd Rejonowy słusznie nie dopatrył się w przedmiotowej sprawie okoliczności pozwalających na zastosowanie tego przepisu.

Należy podkreślić, że sąd nie jest zobligowany do zastosowania powyższego przepisu art. 102 k.p.c., a jedynie ma taką możliwość, po rozważeniu całokształtu okoliczności sprawy. Sądy posiadają swobodę kształtowania orzeczeń o kosztach procesu, a więc i kosztach zastępstwa procesowego, samodzielnie decydują czy na gruncie konkretnej sprawy zachodzą owe "szczególne okoliczności" o jakich mowa w powoływanym wyżej przepisie, pozwalające na odstąpienie od obciążania strony przegrywającej kosztami postępowania.

W postanowieniu z dnia 24 października 2013r. sygn. IV CZ 61/13 (LEX nr 1389013) Sąd Najwyższy wskazał, iż hipoteza przepisu art. 102 k.p.c., odwołująca się do występowania "wypadków szczególnie uzasadnionych", pozostawia sądowi orzekającemu swobodę oceny, czy fakty związane z przebiegiem procesu, jak i dotyczące sytuacji życiowej strony, stanowią podstawę do nieobciążania jej kosztami procesu.

W ugruntowanym w tym zakresie orzecznictwie Sąd Najwyższy wskazał również, że „zastosowanie przez sąd art. 102 k.p.c. powinno być oceniane w całokształcie okoliczności, które by uzasadniały odstępstwo od podstawowych zasad decydujących o rozstrzygnięciu w przedmiocie kosztów procesu. Do kręgu tych okoliczności należy zaliczyć zarówno fakty związane z samym przebiegiem procesu jak i fakty leżące na zewnątrz procesu zwłaszcza dotyczące stanu majątkowego (sytuacji życiowej). Okoliczności te powinny być oceniane przede wszystkim z uwzględnieniem zasad współzycia społecznego” (vide postanowienie z 14 stycznia 1974r., II CZ 223/73, LEX nr 7379, postanowienie Sądu Najwyższego z 13 października 1976r. sygn. IV Pz 61/76, LEX nr 7856, postanowienie Sądu Najwyższego z 16 lutego 1981r. sygn. IV Pz 11/81, LEX nr 8307, postanowienie Sądu Najwyższego 17 kwietnia 2013r. V CZ 132/12, LEX nr 1341732.

Taką wyjątkową okolicznością nie jest w niniejszym postępowaniu charakter sprawy, tj. fakt, że roszczenie wywodzi się ze stosunku pracy – na co wskazał Sąd Rejonowy. Ustawodawca nie przewidział bowiem w zakresie postępowania odrębnego jakim jest postępowanie w sprawach z zakresu prawa pracy, żadnych przepisów szczególnych dotyczących zwrotu kosztów zastępstwa procesowego strony przeciwnej, gdy stroną przegrywającą jest pracownik. Pracodawca czy też inny podmiot pozwany przez pracownika ma bowiem pełne prawo do reprezentacji przez profesjonalnego

pełnomocnika, a ten z kolei do stosowanego wynagrodzenia z tego tytułu. Brak bowiem normatywnej podstawy szczególnego uprzywilejowania pracownika w przypadku, gdy jest on stroną przegrywającą proces.

Bez znaczenia jest okoliczność, że powodowie byli przekonani o słuszności swoich żądań, gdyż z istoty każdego postępowania procesowego wynika jego sporność i zwykle niepewność rozstrzygnięcia, a każda strona wnosząca pozew jest z reguły przekonana o słuszności swoich żądań i konieczności wystąpienia do Sądu. Zatem subiektywne przekonanie o słuszności żądania nie jest z pewnością okolicznością o jakiej mowa w art. 102 k.p.c., w przeciwnym razie art. 102 k.p.c. miałyby zastosowanie w każdej sprawie, w której powództwo zostałoby oddalone.

Nadto powodowie mimo posiadania fachowego pełnomocnika nie wykazali w toku postępowania przed Sądem Rejonowym, innych okoliczności np. okoliczności świadczących o ich złej sytuacji majątkowej lub życiowej, która uzasadniałaby całkowite zwolnienie ich z ponoszenia kosztów procesu.

Reasumując należy wskazać, że Sąd Rejonowy rozważył wszystkie powyższe okoliczności a w konsekwencji wydał prawidłowe rozstrzygnięcie.

Mając to na względzie, zażalenie oddalono na podstawie art. 397 § 2 k.p.c. w zw. z art. 385 k.p.c.

W pkt 2 postanowienia, na podstawie § 13 ust. 2 pkt 1 w zw. z § 12 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 6 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (t.j. Dz.U. z 2013r., poz.461ze zm.), Sąd zasądził od każdego z powodów na rzecz pozwanej kwotę 60 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu zażaleniowym.

(-) SSR del. Renata Stańczak (-) SSO Jolanta Łanowy (-) SSO Patrycja Bogacińska-Piątek

Sędzia Przewodniczący Sędzia